

Ένα Ταξίδι στην Γεωλογία της Κύπρου

Πρόγραμμα Διαλέξεων και Εκδρομών
(Γανουάριος – Ιούνιος 2014)

ΠΟΛΙΤΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ένα Ταξίδι στην Γεωλογία της Κύπρου

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου στο πλαίσιο της έκθεσης και της έκδοσης: *Κύπρος και Γεωλογία. Επιστήμη-Περιβάλλον-Πολιτισμός* εγκαινιάζει σειρά **διαλέξεων**, ξεναγήσεων και **εκδρομών** με το γενικό τίτλο *Ένα Ταξίδι στην Γεωλογία της Κύπρου*, που θα διαρκέσουν από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούνιο του 2014.

Στόχος των διαλέξεων και των εκδρομών είναι να κάνουν γνωστό στο ευρύ κοινό το μοναδικό γεω-περιβάλλον της Κύπρου, το οποίο καθόρισε την ιστορική, πολιτιστική και κοινωνικοοικονομική εξέλιξη του νησιού, τόσο κατά την αρχαιότητα, όσο και κατά τους νεότερους χρόνους.

Οι διαλέξεις και οι ξεναγήσεις στην έκθεση θα πραγματοποιούνται από τους δύο συγγραφείς του βιβλίου και επιμελητές της έκθεσης τους γεωλόγους, δρ Γεώργιο Κωνσταντίνου και Ιωάννη Παναγίδη, οι οποίοι θα συνοδεύουν επίσης και θα ξεναγούν τους συμμετέχοντες στις εκδρομές.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Οι διαλέξεις θα δίνονται κάθε μήνα, ημέρα **Τετάρτη στις 7:30 μ.μ.** και θα έχουν διάρκεια 25 - 30 λεπτά. Θα ακολουθεί συζήτηση και στην συνέχεια ξεναγήση στον χώρο της έκθεσης.

1. Γέννηση και ανάδυση της Κύπρου / 29 Ιανουαρίου 2014

Η Κύπρος παρουσιάζει μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα γεωλογία. Οι άφθονες και θεαματικές γεωλογικές εμφανίσεις που υπάρχουν στο νησί αποτελούν ένα υπέροχο και πλούσιο φυσικό αρχείο γεωλογικών διεργασιών. Οι διεργασίες αυτές κατέστησαν την Κύπρο γεωλογικό πρότυπο για τους γεωεπιστήμονες όλου του κόσμου, συμβάλλοντας έτσι στην κατανόηση της εξέλιξης των ωκεανών και του πλανήτη Γη γενικότερα.

Η σπονδυλική στήλη της Κύπρου, το Τρόδος, σχηματίστηκε με ηφαιστειακή δράση στο βυθό της Τηθύος, ενός μεγάλου αρχαίου ωκεανού, 3000 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, πριν από 90 εκατομμύρια χρόνια και αναδύθηκε με πολύπλοκες γεωλογικές διεργασίες. Η ανύψωση του Τρόδου είχε ως αποτέλεσμα τα πετρώματα της βάσης του να εμφανίζονται στις πιο ψηλές περιοχές του. Σήμερα όταν κανείς ανεβαίνει στο Τρόδος, από γεωλογικής πλευράς, ουσιαστικά κατεβαίνει από τον πυθμένα των ωκεανών μέσα στα έγκατα της γης σε πετρώματα που ήταν τμήμα του ανώτερου μανδύα της. Ίσως να μην υπάρχει άλλο μέρος στη γη, όπου η γεωλογία αποτελεί τον καθοριστικότερο παράγοντα, τόσο στη διαμόρφωση του φυσικού του περιβάλλοντος, όσο και στην ιστορική, πολιτιστική και κοινωνικοοικονομική του εξέλιξη από την αρχαιότητα έως τους νεότερους χρόνους.

2. Ορυκτός πλούτος | 19 Φεβρουαρίου 2014

Η Κύπρος διαθέτει πολλά και πλούσια χαλκούχα κοιτάσματα, καθώς και οικονομικά εκμεταλλεύσιμα κοιτάσματα αμιάντου και χρωμίτη. Έχει επίσης πολλά κοιτάσματα φυσικών ορυκτών χρωμάτων, όπως ούμβρα, ώχρα και σιέννα, πράσινη γαία και εκτεταμένα κοιτάσματα γύψου και μπεντονιτών. Πολλά από τα πετρώματα της χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαιότητα και εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ανθρώπου.

Τα σκληρά και ανθεκτικά πετρώματα χρησιμοποιούνται ακόμη για την κατασκευή εργαλείων, σπιτιών, κτηρίων και δρόμων ενώ τα χρωματιστά πετρώματα αξιοποιήθηκαν για την κατασκευή μωσαϊκών. Οι αργλικές μάργες και χώματα χρησίμευσαν για την κατασκευή αγγείων, ο γύψος για επιχρίσματα, ο ασβεστόλιθος για την παραγωγή ασβέστη κλπ.

3. Χαλκούχα κοιτάσματα | 19 Μαρτίου 2014

Η εκμετάλλευση των ορυκτών πόρων του Τροόδους, κυρίως του χαλκού, στους αρχαίους και νεότερους χρόνους, συντέλεσε τα μέγιστα στην ιστορική και πολιτιστική εξέλιξη της Κύπρου.

Η σημασία του χαλκού στην αρχαιότητα ήταν τόσο σημαντική, όπως είναι σήμερα του πετρελαίου και του φυσικού αερίου. Ο χαλκός δεν αποτελούσε μόνο μια πλουτοπαραγωγική πηγή, αλλά ήταν ένα περιζήτητο προϊόν, το οποίο ενθάρρυνε τις εμπορικές και πολιτιστικές διασυνδέσεις μεταξύ των χωρών. Η εκμετάλλευση του μεταλλευτικού πλούτου της Κύπρου στους νεότερους χρόνους σημάδεψε ανεξίτηλα την κοινωνική, οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη του νησιού.

4. Φυσικές καταστροφές | 9 Απριλίου 2014

Οι φυσικές καταστροφές αποτελούν μια ταχύτατη, στιγμιαία ή μεγάλης κλίμακας σύγκρουση του φυσικού περιβάλλοντος με το κοινωνικοοικονομικό σύστημα. Είναι κατά βάση ακραία φυσικά φαινόμενα, που αλληλεπιδρούν με τις ανθρώπινες κατασκευές και δραστηριότητες, όπως αυτές είναι οργανωμένες στο περιβάλλον και οι οποίες πλήττονται εξαιτίας της τρωτότητάς τους.

Οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών συχνά περιλαμβάνουν πάρα πολλά θύματα και τεράστιες υλικές ζημιές. Πολλές από τις φυσικές καταστροφές οφείλονται σε γεωλογικά φαινόμενα όπως, οι σεισμοί, τα θαλάσσια σεισμογενή κύματα (τσουνάμι), οι ηφαιστειακές εκρήξεις, οι κατολισθήσεις, οι καθιζήσεις, οι τυφώνες, οι πλημμύρες, οι ξηρασίες. Η Κύπρος έχει πληγεί πολλές φορές στο παρελθόν από σεισμούς, τσουνάμι, κατολισθήσεις, πλημμύρες και ξηρασίες.

5. Υδάτινοι πόροι | 14 Μαΐου 2014

Η Κύπρος έχει αποκλειστικά αυτόχθονους και περιορισμένους υδάτινους πόρους, που εξαρτώνται από τη βροχόπτωση. Ο ορεινός όγκος του Τροόδου επηρεάζει πρώτιστα τις κλιματολογικές συνθήκες και, ιδιαίτερα, τη βροχόπτωση. Επιπρόσθετα ο τεκτονισμός, που συνόδευε την ανύψωση του Τροόδου, προκάλεσε τον έντονο θρυμματισμό των πετρωμάτων, τα οποία κατέστησε υδροπερατά με αποτέλεσμα τη δημιουργία υδροφορέων και την εκφόρτιση πολλών πηγών σε διάφορα υψόμετρα. Η εξασφάλιση νερού στην Κύπρο για ύδρευση και άρδευση ήταν πρωταρχικό μέλημα των κατοίκων της σε όλα τα στάδια της ιστορίας της.

Σε περιόδους ολιγομβρίας και υδατικών κρίσεων οι κάτοικοι κατέφευγαν στην κατασκευή τεχνικά δύσκολων και δαπανηρών έργων.

Στο νησί βρίσκονται τα αρχαιότερα πηγάδια νερού στον κόσμο που χρονολογούνται από το τέλος της 9ης χιλιετίας π.Χ., μεγάλου μήκους αρχαία υδραγωγεία, αλυσίδες φρεάτων, απίστευτος αριθμός γεωτρήσεων, φράγματα, υδαταγωγοί μήκους πέραν των 100 χιλιομέτρων και μονάδες αφαλάτωσης.

6. Υδρογονάνθρακες | 11 Ιουνίου 2014

Η πρόσφατη ανακάλυψη σημαντικών αποθεμάτων φυσικού αερίου στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κύπρου, είναι ζωτικής σημασίας για το νησί. Οι ενεργειακοί αυτοί πόροι αναβαθμίζουν τη γεωστρατηγική σημασία του νησιού και το εισάγουν στον παγκόσμιο ενεργειακό χάρτη, ανοίγοντας καινούριες ευοίωνες οικονομικές προοπτικές για το μέλλον του. Έτσι παρέχεται η ευκαιρία στο νησί να διαδραματίσει τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραμάτισε στην αρχαιότητα με την παραγωγή και εμπορία του χαλκού.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Οι εκδρομές θα πραγματοποιούνται **Σάββατο** και ο ελάχιστος αριθμός συμμετοχών θα είναι 20 άτομα και ο μέγιστος 50 άτομα. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Για την καλύτερη οργάνωση των εκδρομών οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να δηλώνουν συμμετοχή τουλάχιστον μια βδομάδα πριν την ημέρα διεξαγωγής της, συμπληρώνοντας σχετικό έντυπο.

Το κόστος συμμετοχής καθορίζεται ανάλογα με την διαδρομή της κάθε εκδρομής και θα καλύπτει μόνο τα κόμιστρα. Στη διάρκεια της εκδρομής θα γίνεται διακοπή για γεύμα σε εκδρομικό χώρο και ο κάθε εκδρομέας θα πρέπει να έχει μαζί του το γεύμα του.

1. Γεωλογία του Τροόδους | 1 Μαρτίου 2014

(τελευταία ημερομηνία συμμετοχής Παρασκευή, 21 Φεβρουαρίου 2014)

Λευκωσία – Καλό Χωριό Κλήρου – Αγροκηπιά – Μιτσερό
– Κάτω Μονή – Ορούντα – Αστρομερίτης – Μεταλλείο Αμιάντου
– Τρόδος – Λευκωσία

2. Μεταλλείο Σκουριώτισσας | 5 Απριλίου 2014

(τελευταία ημερομηνία συμμετοχής Παρασκευή, 28 Μαρτίου 2014)

Λευκωσία – Μάμμαρι – Περιστερώνα – Κατύδατα
– Σκουριώτισσα – Ασίνου- Λευκωσία

3. Μουσείο Θάλασσα - Κάβο Γκρέκο | 10 Μαΐου 2014

(τελευταία ημερομηνία συμμετοχής Παρασκευή, 2 Μαΐου 2014)

Λευκωσία – Λατσιά (Κακκαρίστρα) – Αρχαίο Ιδάλιο – Αγία Νάπα
(Μουσείο Θάλασσα) – Κάβο Γκρέκο – Λευκωσία

4. Πάφος | 7 Ιουνίου 2014

(τελευταία ημερομηνία συμμετοχής Παρασκευή, 30 Μαΐου 2014)

Λευκωσία – Λεμεσός – Κάστρο Κολοσσίου – Κούριο
– Απόλλωνας Υλάτης – Πέτρα του Ρωμιού – Κισσόνεργα (αρχαίο
πηγάδι) – Λευκωσία

****Πληροφορίες για το πρόγραμμα των εκδρομών θα ανακοινωθούν στις 29 Ιανουαρίου 2014. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα www.boccf.org και στο τηλέφωνο 22-128191.***

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου

Φανερωμένης 86-90,
1515 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ.: +357 22 128157
Φαξ: +357 22 662898

www.boccf.org